

: Posamezna številka 6 vinarjev :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1 20, z dostavljanjem na dom K 1 50; s pošto celoletno K 20 —, polletno K 10 —, četrtletno K 5 —, mesečno K 1 70. Za inozemstvo celoletno K 30 —.

: Telefon številka 303. :

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Franciškanski ulici 8. Opolisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Nežankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. Za odgovor je priložiti znamko.

: Telefon številka 303. :

Boj za šolo.

Te dni so se pojavile v Belgiji zopet demonstracije proti klerikalnim šolam. Doslej je namreč vlada dajala samostanom na tisoče podpore za samostanske šole, tako je bila večina šolstva v klerikalnih rokah. Vobče je bilo šolstvo zanemarjeno. Po zadnjih volitvah pa se je začelo važno gibanje za osvoboditev šole, in demonstracije zadnjih dni, ki so se jih udeležile množice na desetisoče pomenjajo odločen protest javnosti proti samostanskim od države podpiranim šolam. Dolžnost države je, da sama poskrbi s posvetno šolo za vzgojo državljanov.

V Franciji je te dni predložilo ministrstvo posebno določbo, ki naj varuje francosko šolo pred raznimi klerikalnimi napadi. Po ločitvi cerkve od države so se namreč klerikalci vrgli na francosko šolo, hujskali so ljudstvo proti državni šoli, proti učitelstvu in proti šolskim knjigam. Da zavaruje država svojo šolo pred klerikalnimi napadi, je ministrstvo predložilo zbornici sledečo določbo:

Kazen 16 do 20 frankov, oziroma 6 dni do 2 mesecev zadene vsakega, ki bi z darovi, obljubami, z nasiljem in grožnjo zlorabo svojega družabnega stališča ali z drugimi sredstvi delal proti šolskemu zakonu ali proti šolskim uradom in motil pravilni obisk in pouk javne državne šole.

Kakor se sliši, ne bo ta zakonska določba sprejeta v tej ampak v mnogo strožji obliki, ker je država prisiljena braniti svojo vzgojo in šolo, svoje učitelstvo in svoje mlade državljane pred klerikalnimi napadi. Pri današnjih razmerah bi bil podoben paragraf tudi v Avstriji, posebno na Slovenskem potreben, ker danes naša državna šola in naše učitelstvo ni nikdar varno pred novimi klerikalnimi napadi. Omeniti je tudi dogodke na Portugalskem, zaradi katerih se „Slovenec“ tako jezi. Pri ločitvi cerkve od države določa namreč zakon na Portugalskem jako stroge določbe proti cerkvi. Tako n. pr. da ne sme nihče cerkvam ničesar zapustiti in sploh določuje cerkvi stroge meje. To je razumljivo, ako se pomisli, kako je preje cerkev izrabljala svojo oblast, kako je kupila denar in izjemala bedno ljudstvo. Portugalsko šolstvo je bilo skrajno zanemarjeno. Novi zakon ima torej namen: onemogočiti cerkvi in samostanom, da bi bogateli na račun bednega ljudstva; ker je znano, kako ravno pri oporokah vplivajo duhovniki na bogate ljudi, da jim zapuste svoj denar, se je nova država hotela na ta način zavarovati proti takim spekulacijam. Za denar, ki ga je doslej grabila „Mrtva roka“ hoče portugalska republika povzdigniti svoje šolstvo, kar bo gotovo ljudstvu le v korist.

„Slovenec“ trdi, da je portugalska postava nasilna, proti vesti in svobodi, tega pa ne pomisli, kako nasilno se greši proti vesti in svobodi, ako se z raznimi grožnjami vpliva na bolnega človeka, da zapusti svoj denar cerkvi, namesto, da bi ga zapustil svojim sorodnikom, ubožcem, šolam

ali drugim koristnim ustanovam, ki pospešujejo gmetni in moralni napredek ljudstva. Dolžnost države je, da skrbí za vzgojo svojih državljanov in je opravičena postaviti zakon, s katerim varuje svoje državljane pred izsesavanjem. Vera pri tem ni v nevarnosti, ampak tisoči, ki so se dosedaj stekali v cerkve in samostane.

Tako vidimo v treh zapadnih državah boj za šolo — in značilno je, da je s tem bojem v tako ozki zvezi boj proti klerikalizmu. To ravno jasno kaže, da je klerikalizem največji sovražnik šolstva, to je razumljivo, kajti dobro šolstvo je ona sila, ki najbolj zmaga nad nazadnjaštvom in klerikalizmom in pripravlja lepšo bodočnost narodu.

Tujski promet na Kranjskem.

I.

Ni je dežele v Evropi, ki bi bila vsled lepote narave in različnosti narodov za tuja tako zanimiva in interesantna, kakor ravno naša država.

C. kr. železniško ministrstvo je kot prvo spoznalo nacionalno ekonomsko vrednost tujskega prometa in neprecenljiva zasluga sedanjega sekcij-skega šefa dr. Röllja je, da se je do tedaj še malo organizirani tujski promet združil z enotno organizacijo. Leta 1905. vršila se je vladna anketa in s priznanja vredno pomočjo občine ljubljanske in društva za tujski promet na Bledu ustvarila se je deželna zveza za tujski promet na Kranjskem. Kmalu nato prevzelo je c. kr. ministrstvo za javna dela vodstvo avstrijskih organizacij za tujski promet. Brez vsakega pridržka se mora priznati, da je c. kr. ministrstvo za javna dela s svojim izvršnim oddelkom za tujski promet na ženijalen način ustvarilo originalno organizacijo. Združitev centralno državne sistema s prosto organizacijo posameznih dežel brez vsake birokratične utesnitve povzročilo je kljub vsem zaprekam živahno in kolegijalno skupno delovanje vseh avstrijskih dežel.

To veliko organizacijo ustvaril je dvorni svetnik c. kr. ministrstva za javna dela g. dr. Schindler in jo še sedaj z izrednim taktom in z veliko poštvalnostjo vodi. Od l. 1905. priključena je tej velevažni organizaciji tudi deželna zveza za tujski promet na Kranjskem. Pospeševanje tujskega prometa zahteva ne samo naporena dela, ampak tudi zelo veliko denarja.

C. kr. ministrstvu za javna dela, c. kr. deželni vladi in deželnemu odboru kranjskem, kakor tudi poštvalnosti posameznikov gre zasluga, da so se njene finance l. 1910. popolnoma sanirale in da se sedaj z novimi močmi in s finančijelnim ravnotežjem na zdravi in solidni podlagi krepko razvija. Za razvitek deželne zveze je največjega pomena tudi občni zbor tega društva, ki se je vršil 31. maja v deželnem dvorcu.

Občnemu zboru so prisostvovali: gosp. deželni glavar dvorni svetnik pl. Suklje, referent za tujski promet pri c. kr. deželni vladi okrajni glavar dr. Praxmarer, zastopnik mestne občine ljubljanske g. dr. Papež, vladni komisar g. dr. Trnovec, poslanec in za tujski promet velezaslužni gosp. župnik Piber v Gorjah, zastopnik zdravniške komisije na Bledu gosp. dr. Benedik, župan v Bohinjski Bistrici gosp. Arh, predsednik prometnega društva v Bohinjski Bistrici hotelir gosp. Markeš, predsednik deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem g. Kenda, zastopnik hotelske akcijske družbe „Union“ g. Stricelj, zastopnik hospica Sv. Duh v Bohinju g. kanonik Sušnik, ter mnogo hoteljerjev iz Gorenjskega in drugi interesi tujskega prometa.

Sedanjí voditelj deželne zveze g. podpredsednik dr. Krisper pozdravi zborovanje in se zahvaljuje za mnogoštevilni obisk. Povdarja težavno stališče, s katerim se ima boriti deželna zveza. Podpredsednik govori nadalje o pritožbi, katero je priglasi edinole predsednik gostilničarskih zadrug na Kranjskem. Govornik omenja, da je opozicija vedno zdrava, odkrita in poštena, kakor na Bledu, in priznati se mora, da so želje blejskih interesentov deloma res upravičene, in da se bode skušalo doseči, tem zahtevam po možnosti ustreči.

Govornik dr. Krisper izjavi nadalje, da se bo moral novi odbor, ki se bo v kratkem konstituiral, osamosvojiti, in si izvoliti novo predsedstvo. Nato je poročal tajnik deželne zveze o finančnem položaju. Ker se je revizija deželne vlade raztezala od časa ustanovitve do najnovejše dobe, in ker je ta revizija povoljno izpadla, je to najboljši dokaz za to, da so finance v najlepšem redu. Tajnik deželne zveze je poročal nadalje o društvenem delovanju. Po poročilu g. tajnika sklenile so se spremembe pravil, s katerimi se pripusti deželnemu odboru posebna ingerenca na poslovanju deželne zveze, in s katerimi se omogoči, da dežela tudi nadalje deželno zvezo subvencionira in podpira.

Iz slovenskih krajev.

Iz Dev. Mar. Polja. Resnična pripoved. Bil je tu v naši mali vasi nekaj velik hlev, ali kakor po domače tudi rečemo — štala. Hodilo so nekaj, kakor se že samo ob sebi razume, tu ven in notri razni voli, krave in druga domača živinčeta. Sedaj se je pa to postopje dvignilo za eno nadstropje, ustvaril se je v znotranjih prostorih tudi nekak oder za morebitne gledališke predstave. Vse to pa se bode imenovalo, ko bo popolnoma izgotovljeno, mogoče zopet po napisu, kateri se že danes ponosno blešči na neki mali hišici: **Veri in omiki!** Razlika pri prelevljeni stavbi bode pa, kar se že zopet samo ob sebi razume, edino le ta, da skozi nove vhode in izhode ne bodo stopala več že gori omenjena živinčeta

ampak odslej naprej vedno le — backi.

V nedeljo ob polosmi uri zjutraj bo pri nas v poslopju „Vere in omike“, ki se nahaja še v prezdavi, protestni shod zaradi zadnjega socialno-demokratskega shoda, za katerega je najel naš mlečnozobi kaplanček razne čuke, naj bi napadli socialne demokrate z gnili jajci — seveda v imenu tistega, ki je učil: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. „Reševali“ bodo na shodu ne le „vero“, kar se razume samo ob sebi, temveč kar monarhijo in vojaštvo. „Protestni shod“ je namreč sklican pod naslovom „proti revolucionarnim napadom socialne demokracije na vojaštvo in monarhijo.“ Upamo, da bo neznani „sklicatelj“, ki ga pa dobro poznamo, gotovo dobil kak „orden“ ali pa vsaj zlato medaljo za zasluge.

Iz Dobrunj. Zaradi županove malomarnosti zelo trpe občani občine Dobrunje, posebno vojaki in oni, ki spadajo pod vojaško takso. Če se pride kdo od njih ob novem letu zglasti k županu, mu reče župan Korbar v Sp. Hrušici, da tega ni treba, potem pa dotičnika pokliče okrajno glavarstvo in ga tudi kaznuje. In tega je kriva samo županova malomarnost. Srečni občani, ki imajo tako imenitnega župana!

Iz Tomačevega. Oprostite gosp. urednik, ako od nas ne dobite nobene poročila. Mi smo krščansko-katoliški. Pa saj veste, da prepovedan sad dobro diši, zato tudi „Jutro“ večkrat kupimo. Imamo državnozbornske volitve, ampak dr. Susteršiča ne bomo več volili, ker ni storil za nas niti za en vinar vrednosti. Naša vas bode volila g. Viljana skupno s Črnučani in Ježicami, ker on je mož za to. Odkar je on naš župan, imamo že prihranjen občinski denar, poprej je imela pa občina še dolg.

Iz Škofje Loke. Državnozbornske volitve so tu! Koga bomo volili — slišim povsod, posebno pa med preprostimi ljudstvom! Ljudstvo ugiba in premišlja, kajti ni čuda, ako se je začelo tudi pri nas preprosto ljudstvo prebujati. Narodno napredna stranka je pri nas postavila kandidata v osebi g. Frana Demšarja, župana in posestnika iz Zalega loga, Vprašaj pri nas, kdo je ta. Vsak pozna našega kandidata. To je „Strojevc“ iz Zalega loga. Pač narodno-napredna stranka ni mogla boljšega moža postaviti kot je naš gosp. Demšar, pa da se ne boste motili, ta ni „Čočov France“ iz Češnjice, ki se tudi piše Franc Demšar. Klerikalna stranka je iz početka hotela postaviti za kandidata gospoda Josipa Hafnerja, kar bi bila v svojem interesu tudi dobro napravila. Ali človek obrača, Susteršič pa obrne! Poznamo g. Hafnerja! Mož ima vsaj to, da mu je blagor našega rodnega kraja pri srcu. Dasiravno klerikalec — pa ne iz prepričanja — se edino njegovemu prizadevanju in trudu mora pripisati, da se je na kolodvoru povečalo skladišče. Dobro vemo, koliko

je ta mož moral prosjati in obletati, predno se je povečalo skladišče. Vemo pa tudi, da on tega ni storil kot klerikalni somišljenik, marveč kot Ločan, kateremu je blagor in dobrobit našega itak že od celega sveta zapuščene mesta pri srcu. Predno se je proklamirala kandidatura Čočevega Čoča, se je sploh mislilo na gospoda Hafnerja, a kakor strela iz jasnega neba udarila je novica „Čoč zopet kandidira“ v Kranju in Škofji Loki. Obžalujemo mišljenje g. Hafnerja kot Ločana, kajti predobro vemo, da ga podjarmuje klerikalizem, kot podjarmuje mnogo mnogo naših obrtnikov in rokodelcev, a da se nam predrzne v našem okraju ta klerikalna banda zopet usiljevati tega bormiranega Čoča to je že vrhunec domišljavosti. Sliši se splošno, da ako bi bil g. Hafner kandidiral, bi ga bila podpirala cela Škofja Loka in okolica, dasiravno je pristaš tiste stranke, katero so časopisi že tolikrat oznanili kot Stranko Ljudskih Slepjarjev. In tako se je zgodilo, ko se je izvedelo, da Čočov France zopet kandidira, da se je ljudstvo samo obrnilo na naše narodno-napredno misleče može z devizo: Čoča nič več — kaj je storil ta človek za nas — nič, postavite nam drugega. Narodno-naprednim krogom je bila izbira lahka. Ločana rojaka-poštenjaka vam damo, ako ga hočete podpirati, to je bil odgovor ljudstvu! In zares, misel ni bila slaba! Mož, poznan daleč naokrog kot poštenjak od nog do glave, nesebičen, kadar se gre za dobrobit ljudstva, vzoren gospodar, ki si je znal pridobiti s svojo pridnostjo priznanje tudi pri najhujših političnih nasprotnikih, zmeren in trezen v vseh svojih dejanjih — to je za kandidata narodno napredne stranke najboljši priporočilo volilcem našega okraja. Seveda tudi ta mož po načelih farjev ni sposoben, ker noče trobiti v njih rog, dasiravno tudi velika večina S. L. S. v našem okraju javno pripoznava, da je g. Franc Demšar iz Zalega loga popolnoma sposoben za zastopnika Kranj-Škofja Loka. „Čoča ne več“ — to govori — ljudstvo. Pač se naš trebušni Sinkovec trudi na vse kriplje za Čoča, a celo njegovi pristaši niso nič kaj vneti za staro metlo. Zatorej pa ti ljudstvo iz škofjeloškega okraja! pokaži na dan volitve, da znaš še trezno misliti, da ti je blagor in napredek našega okraja še zmijar pri srcu, da se hočeš tudi ti po dolgem trpljenju otresti črnih spon in voli na dan 13. junija moža poštenjaka **Franceta Demšarja**, župana in posestnika na Zalemlogu. Vam pa somišljenikom ob bistrí Savi kličemo: Storite svojo dolžnost tako kot jo je storila Škofja Loka velikokrat v političnih borbah za Vas in zmaga bo naša!

Ločan.

Iz Žirov. V zadnjem dopisu smo mislili mi na Erznožnika „ta bledega tišlarja z luže“, ter tistega ožigosali radi kandidature za županski stolec, ne pa onega iz Dobračeve. Toliko v pojasnilo. — Žirovska godba bi za veliko potrebo si dala popraviti, ter

LISTEK.

MICHEL ZÉVACO:

Most vzdihljajev.

Roman iz starih Benetk.

Hotel je vstati, toda zvrnil se je nazaj. — O gospod, je zatulil. Ali, če to ni resnica! Če je to samo muka, kakršno sem hotel pripraviti jaz njemu, ko sem ga posetil v njegovem peklju! Sandrigo se je sklonil, pograbil kardinala in ga postavil na noge. Surovo ga je stresel za rame. — Tak ste res znoreli! je zarenčal nad njim. Saj vam pravim, da ste svobodni. In to ni nobena milost: Roland Kandiano ni tisti, ki vam vrača svobodo! Osvobajam vas jaz, Sandrigo! Dajte, odpraviva se, ne izgubljava časa! Potegnil ga je s seboj skozi votlino, po kateri so še vedno srdito razbijali krampi. Ko je bil kardinal zunaj in je zasopel čisti, balzamni zrak gorovja, ko so se obrnile njegove oči v nebo in so zagledale zvezde, ki so lesketale mrgolele po nebu, je obstal par hipov, kakor da ga je nevidna roka udarila po čelu. Sandrigo mu je velil sedeti in mu ponudil kozarec vina, ki ga je Bembo duškoma izpraznil. Zdaj so postale njegove misli jasnejše. Pogledal je okrog sebe; zdaj je že nekoliko razumel, kaj se godi. — Kdo ste? je dejal Sandrigo. Povejte mi svoje ime, o moj rešitelj, da bom mogel ponavljati v svojih molitvah do konca svojih dni. — Mar je meni tvojih molitev! je zamrmral razbojnik sam pri sebi. Ime mi je Sandrigo, je dodal na glas. Toda, če mi hočete verjeti, boste imeli opravilo kaj modrejšega, kakor da bi pošiljali svoje prošnje k Bogu, ki ne bo zato nič bolj zdrav. — Sandrigo! je ponovil kardinal. — Da, poročnik pri beneških lokostrelih. — Ah, torej so vas poslali, da me osvobodite.

— Ne; prišel sem vas osvoboditi iz lastnega nagiba, zato, ker se mi je zdelo primerno, je odgovoril Sandrigo. — Kaj zato! Bodite blagoslovljeni, moj sin! Bembo je prijel razbojnika za roke ter mu jih goreče stisnil.

Nato je stopil par korakov semintja, pogledal okrog sebe z nepopisno zadivljenostjo, oddahnil si kakor pijan, pri tem pa ponavljal besedo, katere brezkončni čar more pomniti samo tisti, ki je bil dolgo časa oropan svobode.

— Svoboden! Svoboden sem!

Naenkrat pa je planil v noč in izginil.

S prosto uporabo udov so se mu naglo vračale moči.

Skakal je preko kamnov in jarkov, plezal po skalah kakor divja koza, kričal in vriskal ter jecjal brezvezne besede.

To noro divjanje je trajalo par ur; solnce je že vstajalo na nebu, ko se je Bembo vrnil k votlini.

Gotovo je premišljal dolgo časa, in mnogo reči, ki so že temnele v njegovem spominu, se je moralo pokazati v popolni jasnosti, kajti ko se je zopet pridružil Sandrigo, je ta komaj spoznal trdo in neizpremenljivo lice, ki ga je videl pred seboj.

— Bravo! je zagodel tolovaj. Tako ste mi mnogo bolj povšeči.

— Ali mi niste sledili? je vprašal Bembo.

— Čemu? Saj sem dobro vedel, da pridete nazaj.

— Dobro. Torej sem zares svoboden?

— Zdaj imate vendar dokaz.

— Res je. Kam me odvedete?

— V Benetke, kjer vas pričakujejo.

— Pričakujejo? Kdo neki?

— Dož Foscari. Saj sem vam rekel.

— Dobro. Torej odideva takoj.

— Pokrepčajte se najprej, gospod kardinal, in preoblecite se, saj vas je strah pogledati.

Sandrigo je pokazal kardinalu nekako sobano, ki je bila napravljena v votlini. Tam je stala miza, obložena z divjačino in steklenicami, poleg mize pa klop, na kateri je čakala Bemba polna kavalirska obleka.

Bembo se je v največji naglici oblekel in začel požirati zajutrek, ki so mu ga bili pripravili.

— Odrinimo na pot! je velel Sandrigo, ko je stopil iz dvorane, ves izpremenjen in poln moči.

— Takoj, je dejal razbojnik.

Dva osedlana konja, ki jih je držal eden izmed banditov za uzdo, sta bila že pripravljena.

Sandrigo je skočil na enega, Bembo pa je zlezel na drugega s spretnostjo, ki je pričala, da je več jahač.

Zdaj je Sandrigo poklical razbojnika, ki mu je služil kot priložnik ter mu je dal šepetaje nekaj navodil. Nato je pripomnil.

— All ste kaj našli?

— Ničesar.

— Išcite še.

Pribočnik je malodušno zmajal z glavo.

— Grom in strela! je zarenčal Sandrigo. Potem je najboljše, da razstrelite to skalno luknjo.

Srdito je zamahnil in izpodbodel konja, da dohiti kardinala, ki je jahal že po bregu navzdol.

Dokler sta bila na pobočju, sta molčala.

Tako sta prejahala vas Nervezo; na ravnem polju sta zdrijala po lepi cesti Treviški proti Mestre in Benetkam.

— Gospod poročnik je dejal Bembo tukaj, ponovno vam obljubljam svojo večno hvaležnost.

— Sprejemam obljubo, je dejal razbojnik pikro, dasi ni na svetu nič večnega, niti hvaležnost cerkvenih knezov!

— Nocoj, je povzel Bembo, ne da bi se oziral na to ironijo, ko ste stopili pred mene kot moj rešitelj, sem moral govoriti reči, ki se jih ne spominjam več prav natanko. Vendar pa se mi zdi, da sem vam govoril o Rolandu.

— Da! Vprašali ste me, ali je on tisti, ki se vas je vendar že enkrat usmili.

Bembo se je kar stresel od srda.

Vendar pa se je premagal in povzel:

— Ali je Roland Kandiano nemara vaš prijatelj?

— Tako, kakor je orkan prijatelj krmjarja, kakor je tiger prijatelj antilope! Tega človeka sovražim z vsemi močmi svojega bitja, in če ne bi bil slutil v svojem srcu sovraštva, podobnega mojemu, bi vas bil pustil segniti v temnici, kamor vas je on zaprl. Oprostite mi te prostodušne besede, gospod! (Dalje.)

uglasiti instrumente, ter obenem tudi „um“. Res fina banda, posebno kadar svira mašo na čast požarnim čukom. Franc Ksaverij Lenger, glavar najbolj klerikalne hiše v Žireh ter njegova dekla Karolina Rejc, plešeta tako, da nebo in zemlja treseta, stara Lengerca se joka, Žirovci, bralci „Jutra“ se pa smejejo, ker se jim dobro zdi. Kdor zna pa zna! Saj ples je nedolžna reč. Zastopite? — Potrpite za danes, prihodnjič bolj natančno.

Iz Logatca. Na podlagi § 19. tisk. zakona prosim, da priobčite na istem mestu sledeči popravek na dopis v Vašem cenjenem listu z dne 26. maja 1911 št. 446 pod naslovom iz Logatca: 1. Ni res, da se bode moja hiša prezidala v namene gospodarskega društva, pač pa je res, da ostane moja hiša taka kakor je. — 2. Ni res, da bi gospod poslanec Drobnič odločno svaril pred ustanovitvijo gospodarskega društva; res pa je, da je istega toplo priporočal. 3. Ni res, da bi mi Orli ali kakor jih dopisnik nesramno opisuje „čuki“ sezidali klet; pač pa je res, da ni nikdo vinarja dal za dozidavo moje hiše, ker imam hvala bogu že sam dovolj. Z odličnim spoštovanjem Franc Maček. Dolenji Logatec, dne 31. maja 1911.

Iz Gorice. Dolgo časa je policija brezuspešno poizvedovala po materi, ki je deponirala mrtvega otroka v škaltji v spovednico cerkve „Immaculata“. Slednjič pa je pri iskanju pomagala škaltja, v kateri se je otroka našlo. Tse dni so namreč prišli neko učiteljico, ki je bila na sumu in po kratkem obotavljanju je svoje dejanje priznala. Govori se, da je oče dotičnega otroka neki maziljenec. Pri porotnih obravnavah se bo cela zgodba pojasnila natančneje. — Začele se bodo porotne obravnave v Gorici 22. junija, ki bodo kakor se kaže zelo zanimive, zlasti ker pride na vrsto „Banca popolare“, s katero bo mnogo opravka.

DNEVNE VESTI.

„Nunsko pismo“ dr. Šusteršiča. Znano je, da je višek hujškarje na „ženskem protestnem shodu“ v Unionu proti „liberalnemu nasilstvu“ pri letošnjih ljubljanskih občinskih volitvah dosegel dr. Šusteršič z nekim pismom, v katerem mu neka oseba, katere „vsaka beseda je tako pribita in resnična, da ni nobenega dvoma“ na lažnjiv in zlobno pretiran način opisuje „trnjevo pešpot nun na volišče, ki bi jih lahko stala življenje.“ Dovolj smo že pojasnili točko za točko infamno neresničnost tega poročila; najbolj pa potrjuje našo trditve dejstvo, da državna policija ni v svojem oficijelnem poročilu mogla navesti nobenega slučaja nasilstva z liberalne strani. Danes lahko trdimo po najzanesljivejših informacijah, da je dotično „nunsko pismo“ pisala c. kr. v. d. učiteljica Marija Š., o kateri smo še tekmo tedna imeli čast poročati marsikaj lepega. Ta gospodična, ki se pri naprednih družtvih, kjer dela zgago, gerira kot ideal tolerantnosti, je bila dovolj hudobna in strankarska, da je napisala naročeno pismo, kjer trdi, kakor se je že dokazalo, stvari, ki bi jih niti tedaj, če bi se res vršile, iz zaprtega voza ne mogla videti. Marija Š., vedna obiskovalka jezuitov in dvornega svetnika grofa Chorinskega je k svojim lepim zmognostim pridala še najpšpo: hinarstvo in zavestno neresnico. Tako je dokazala, da ima vse sposobnosti za „nadzorovalno damo“ na učiteljsku, za c. kr. protežiranko in denunciranje ter zahrbtnost.

Dr. Šusteršič se vozi na volilne shode z deželnim avtomobilom po Dolenjskem. Prašamo: Ali ima naša dežela toliko tisočakov preveč, da jih

meče proč za avtomobile ki jih izrabljajo klerikalni poslanci za svoje — politične shode? To je gospodarstvo deželnega odbora kranjskega!

Nemci v ljubljanskem občinskem svetu. Klub nemških občinskih svetovalcev je vzel iz nacionalne struje in bo zastopal torej radikalno stališče. Ti možje izjavljajo že zdaj, da ne bodo brez „kompromisa“ ničesar „dovoljevali“, t. j. igrali v vsem hudo opozicijo.

Najuplnejša oseba pri deželnem odboru oziroma pri dr. Šusteršiču je baje prosluli klerikalec, župan Oražem v Mostah. Mi temu popolnoma verjamemo, vemo pa tudi, da je Oražem oseba, ki se največkrat pregreši zoper zakone. Kot župan si lasti pravice, ki mu nikakor ne gredo in so občanom naravnost škodljive. Seveda, župan Oražem je klerikalec in zato deželni odbor še podpira njegovo delo. Oražem dela nove ceste in regulira stare, kakor se pač njemu poljubi. Z grožnjami je Oražem razlabil že večje število posestnikov in obljubil, da pridejo še drugi na vrsto. To delo baje izvršuje v imenu klerikalnega deželnega odbora, samo da doseže svoje strankarske koristi. Najbolj se je spravljal na zeleno jamo, kjer prebivajo večinoma samo kremeni in značajni naprednjaki. Ker vse grožnje niso ničesar pomagale, se jim je pričel dobrikati s tem, da se je začelo posipavati ceste z gromozom. Toda nihče izmed prebivalcev v Zeleni jami se ni vsedel na njegove li-manice. Zato se je Oražem sedaj prijel drugega orožja. Za Zeleno jamo obljublja kanalizacijo, za Moste šole, za Selo nov most čez Ljubljanico. Vse to naj bi služilo kot agitacija za bližajoče se občinske volitve. Sulfuranjska šola naj bi bila sedaj tista bomba, ki naj bi uplivala na razdor obeh naprednih strank. Nedvomno je, da dobiva Oražem to orodje iz rok nekega baje socijalističnega kandidata, ki označuje druge za kramarje, sam je pa največji politični kramar. Prihodnjič bomo take stare klerikalce in mlade socijaliste še malo bolj potipali.

V novem volilnem boju. Kakor bomba ućinkovala je na klerikalce vest, da kandidira v Ljubljani na programu narodno-napredne stranke kot kandidat za ljubljanski državnozbornski mandat dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik v Ljubljani. In mi se temu ne čudimo. Dr. Ravnihar je namreč eden izmed tistih mož v Ljubljani, kateremu nihče ne more reči ničesar drugega, kakor da je kristalno čisti značaj, pošienjak od nog do glave in navdušen naprednjak. Ni čuda, da so narodno-napredni volilci sprejeli zato njegovo kandidaturo s tako velikanskim navdušenjem. Da je temu resnica, pričajo najbolj jasno množestvilno obiskani shodi. Včerajšnji shod pri „Novem svetu“ je očito pokazal, da je narodno-napredna stranka lahko ponosna, da je postavila takega kandidata in da je klerikalni strah pred tem značajem popolnoma opravičen. V kratkih jedrnatih besedah se je predstavil dr. Ravnihar volilec kot kandidat, ki hoče iti v boj za narod svoj in napredno idejo. On namreč jako dobro razume dolžnosti vsakega poštenega poslanca. Kot bodoči ljubljanski državnozbornski poslanec nima pričakovati nobenih osebnih koristi, čaka ga samo delo in delo. In dr. Ravnihar se tega ne straši. Sveta je njemu narodnost, sveta mu je napredna ideja, svete so mu želje volilcev, za katere bo šel tudi v boj. Naloga vseh pristašev napredne ideje je torej, da gre v boj za moža, ki misli zastopati le koristi svojih volilcev, ne pa svojih in to je dr. Vladimir Ravnihar.

Volilci dvorskega okraja! „Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj“ priredi

danes, dne 3. t. m. ob 8. zvečer v gostilni g. Jakoba Trpinca na Tržaški cesti št. 5. volilen shod, na katerem se predstavi volilcem narodno-napredni kandidat za državni zbor g. dr. Vladimir Ravnihar. Volilci vseh strank, udeležite se shoda v čim največjem številu! Odbor.

Volilni shod v Krškem se vrši danes ob 8. uri zvečer v Sokolovi dvorani. Govori kandidat g. Adolf Ribnikar.

Še enkrat prof. Vesel. Na ljubljanski umetni obrtno-strokovni šoli morajo imeti nemški šolarčki res šno hude in namazane jezike in veliko potuho od strani gotovih krogov. Tako čujemo, da se je nemški učenec Fröhlich že večkrat predrznil svoje slovenske sošolce psovati z „Windische Hunde“. Mi se temu konečno popolnoma nič ne čudimo. Kajti nemškutarski prof. Vesel podpihuje in ščiti Nemce in sovraži Slovence, kar najbolj more. Nekoč je dal dvema nemškima učencema pogledati neko knjigo s slikami in ko so pristopili tudi slovenski, jih je prav zaničljivo zavrnil: „Das ist nicht für gewöhnliche Leute“. Tako postopanje od c. kr. državnega profesorja je naravnost nekaj nečuvenga, posebno pa še na slovenskem zavodu.

Občinske volitve v Sp. Šiški. Poroča se nam: Našemu gerentu se je vendar izljubilo se spomniti, da je treba se pripraviti za občinske volitve. Mož je prvotno mislil svojo oblast čimdalje močnejše raztegniti. Zato je imel več razlogov. Čast gerenta v Šiški, to ni kar tako in kdor se na stvar razume, ta tudi razume, da gerentstvo kaj nese. Kako se g. Zajec na to stran svoje vlade v Šiški razume, to se bo še le pokazalo. G. Zajec pa ima v Šiški tudi mnogo dragocenih prijateljev. To smo že videli v času, ko g. Zajec še ni bil gerent v Šiški. G. Zajec gotovo še ni pozabil, iz katerih razlogov je Keršičevo tovarno oddal v najem rajše Nemško-madžaru, nego domačinu Slovencu. Ta oddaja pa je nekaj sličnega, kakor če ciganu podariš kosček kruha, pa bi rad tudi še kos slanin in bogve kaj še zraven. Tudi Oroszy ni dovolj, da je v Šiški dobil ne le kosček, ampak že pošten kos kruha. Zdaj ko ima po zaslugi g. Zajca že tovarno, pa bi rad s pomočjo g. Zajca kot gerenta dobil tudi še plinarjo. Potem ima g. Zajec med vodovodnimi drugarji še več prijateljev, ki bi se ne branili, če bi jim gerent v stvarih „na roke ne šel“, o katerih si lahko mislijo, da bi pri rednem občinskem zastopu prej kome propadli. No, gospodje pa so v tem kratkem času uvideli, da stoji preveč pod kontrolo javnosti in da ta kontrola tudi g. gerentu ne bo dopuščala delati, kar bi se mu izljubilo. Za to so se odločili že zdaj misliti na predpriprave za nove občinske volitve. Mislijo sicer, da se bo tudi tukaj dalo v kalnem ribariti — pa se motijo, če to resno mislijo. Mi jim garantiramo, da se bodo vsi tisti skrivni načrti, ki jih zdaj na ljubo Nemcev in klerikalcev kujejo, sesuti v prah in pepel. G. gerent bo že svojemu bratu in sorodnikom zelo ustregel, ako pusti vse dosedanje obzire na stran ter gre glede novih volitev srednje, ravno lot. Pa ja ne prepočasi, drugače ga preidemo.

Več občanov.

Za župansko mesto v Spodnji Šiški se pehaio štirje možakarji: dva virilista in dva socijaldemokrata.

Iz občinstva smo dobili sledeči dopis: Nekdo je samolastno zagrajil od pamtvice rabljeno pot od vojašnice 27. pešpolka proti Martinovi cesti in ljudje podo šolske otroke, ki hodijo po tej samolastno zgrajeni poti. — Ravnotako so se pred šentpetersko vojašnico pojavile table z napisom „Bis

auf Wideruf gestattet Weg“ (do preklica prostovoljno dovoljena pot). Po oni poti pred vojašnico hodijo ljudje že nad 30 let in nima torej nikdo pravice, da bi jim v tem branil, toda gospodje hočejo občinstvo prikrajsati. Ali je gospodu vladnemu svetniku Laschanu to znano? Njegova dolžnost je, da takoj izda ukaz, da se ona stara pot pri vojašnici 27. pešpolka takoj spet odpre za javni promet in da se takoj odstranijo one table ob potih pred šentpetersko vojašnico! — Vodmatski posestniki in davkoplačevalci.

Švindel ali kaj? Čuli smo, da je več oseb v Ljubljani dobilo iz Washingtona v Zdr. državah pisma, v katerih se naslovljeni povprašujejo po njih zasebnih razmerah, češ, da ima neka tvrdka dopisovalcev oddati več služb s plačo 3 do 5 kron na uro. To je očividni poskus kolikor mogoče več lahkovernežev za večje ali manje svote denarja olajšati. V Ameriki je na stotisoče ljudi, večjih angleškega jezika in izvežbanih v rokodelskih, obrtnjskih in vednostnih strokah vsake vrste, kateri bi z veseljem sprejeli take prilike za zaslužek. Dalje, ameriški priseljenjski zakoni strogo prepovedujejo najemati delavce, bodisi kake vrste, v tujih krajih. Kdor krši v tem oziru zakon, mora za vsakega na ta način privedenega delavca plačati tisoč dolarjev globe, dotični delavec pa je deportiran tja, odkoder je prišel in sicer na stroške parobrodne družbe, katere ga je pripeljala. V teh pismih je iz previdnosti zamolčano kje — v Ameriki ali drugod — so te službe, pri nas v Evropi gotovo ne, ker tako visokih plačil za delavce, 3 do 5 kron za uro, žalibog ne poznamo. V pismu je več prav sumljivih točk; tako pisec daje naslovljencu številko, katere ga bo med posilci značilo, dalje tirja pisec, da se prosilec dvakrat podpiše, enkrat v navadni pisavi, drugokrat pa naj ponaredi svoje ime s tiskanim latinskimi črkami. To pismo je naravno le uvod za daljno operiranje, katero bo končalo s tem, da bodo prosilci za te službe postali bogatejši na skušnji in revnejši v žepu. Izjema v tem oziru bi bila, če ta tvrdka išče delavce za zgradbo panamskega kanala. Zakaj pa potem to skrivnostno postopanje? Razmere pri tem delu morajo biti res dvomljivega značaja, če se morajo odmotiti delodajalni krogi obratiti na evropski delavski trg, ko imajo doma ali prav pred durmi polno belih, rujavih in črnih delavcev na razpolago. Iz vsakega ozira svetujemo torej previdnost.

Danes odpade porotna obravnava. Za danes so bile določene tiskovne razprave. Ker so se stranke poravnale, odpade za danes vsaka obravnava. Prihodnja obravnava se prične v torek in sicer kakor znano, pride na vrsto slučaj Glavne posojilnice.

Izleti o binkoštnih praznikih. Za slučaj ugodnega vremena — kar pa je za oba praznika jako dvomljivo — so projektirani sledeči izleti: Iški Vintgar čez Krvavo peč, Mačkovc (krasen razgled na Notranjsko in Dolenjsko), h Kobiljemu Curku (krasen slap v romantični soteski), na Rob (odpočitek v gostilni g. Peterlina ml.) v Velike Lašče (zadnji odmor v gostilni g. Grebenca). Od tu povratek z večernim vlakom. — Druga tura: Z dolenjskim vlakom do Vel. Lašč, od tu ali pešpot po gozdih čez Adamovo, Karlovica, Lužarje. (V daljšem loku se ta del ture napravi lahko z vozom po lepi Robarski-Karlovski dolini.) Od Lužarjev čez Boštete h Kobiljemu Curku, čez Gradiški Vrh (razvaline starega gradu) na Rob in okolico. — Tretja tura: Do Kobiljega Curka ista kot druga, od tam se lahko krene čez Mačkovc na Krvavo Peč, Iški Vintgar do Iga; od tu z vozom ali naravnost v Ljubljano ali na po-

stajo Škofljico. Vse tu označene ture so odvisne v prvi vrsti od vremena v drugi vrsti od števila in želja izletnikov. Pojasnila daje član našega uredništva g. Franjo Pirč.

Deželni muzej Rudolfinum je jutri v nedeljo za splošni obisk zaprt, za to pa je odprt pojutrišnjem v ponedeljek od 10. do 12. ure dopoldne.

Prvi ki se je odzval oklicu borovskega „Sokola“ z lepim darom K 10, je g. dr. Demšar, zdravnik v Ljubljani. To je prvi kamen za zgradbo „Sokolskega doma“ v Borovljah. Vsa čast in hvala! Slovenci, posnemajte! Pripravljalni odbor.

Jamska veselica v Postojni. Še enkrat se opozarja p. n. občinstvo, da odhaja na binkoštni ponedeljek, dne 5. junija posebni vlak iz Ljubljane v Postojno šele ob 12. uri 30. minut opoldne in je na ta način ljubljanskim izletnikom dana prilika odpeljati se po obedu. V velikanskih, bogato s kapniki odidehni prostorih bode sviralo več godb, med temi tudi polnoštevilna godba južne železnice z Dunaja. Slavnostna električna razsvetljava bode še posebno povzdigovala čarobno jamsko krasoto. Razen mnogih posebnih vlakov vozi letos prvič tudi več posebnih parnikov iz Benetk v Trst, kjer bodo imeli zvezo z vlaki južne železnice. Veselica se vrši pri vsakem vremena, ker je sprehod po suhih jamskih potih vedno in tudi ob času deževja ali po deževju nekaj posebnega mičnega.

Veliko vrtno veselico priredi jutri na vrtu ljubljanskega Narodnega doma pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“. Koncertne točke izvaja celotni orkester Slov. Filharmonije, pevke pa društveni moški zbor, ki si je izbral samo slovenske skladbe, namreč: J. Aljaž: „Dneva nam pripelji žar“, Fr. Korun: „Potrkali“, M. Bajuk: „Narodne pesmi“ in E. Adamič: „Vasovalec“. Med posameznimi točkami svira godba ter se vrše razne druge zabave ob birmanskih stojnicah in vinskih paviljonih, kjer se bo prodajal pristni cvček in belo vino po navadnih cenah. Za zabavo je preskrbljeno izborno zvečer se prične v areni Narodnega doma ples. „Ljubljanski Zvon“ služi kot agilno in narodno društvo, da ga slavno občinstvo podpira pri njegovem lepem namenu.

„Slovenska Filharmonija“ koncertira danes povodom otvoritve preurejenega in povečanega vrta v restavraciji „pri Rimljanu“, Rimska cesta št. 4. (Valentin Mrak). Začetek ob 7. Zvečer. Vstop prost.

Zažgana opekarna.

Izpred ljubljanske porote.

Nad Žirovnico, med Zasipom in Bregom stoji opekarna obstoječa iz peči, skladišča ter poslopja za delavce, pisarne i. t. d. Podjetje je last Janeza Prešerna iz Brega. Svoječas se mu je pridružil ljubljanski trgovec Ludovik Dolenc z deležem 20.000 K. Pozneje pa se je razdružil s popustom 4000 K kateri znesek bi Prešeren svojemu bivšemu družabniku moral dne 2. decembra 1910 izplačati.

Zgodilo se pa je, da je 2 dni po tem roku v opekarni nastal ogenj, ki je uničil nekaj gospodarskih predmetov v vrednosti 180 K.

Opekarna je bila zavarovana od 1. 1903 pri „Slaviji“ za 9.000 K. Po tem ognju pa je Prešeren zavarovalnino zvišal na 20.600 K. Prešeren je ta ogenj osebno javil Antonu Kosmaču kot zastopniku „Slavije“ v Radovljici. Zavarovalnica je zahtevano škodo izplačala.

Drugi večji požar.

V noči 29. januarja pa je v tej opekarni zopet izbruhnil ogenj in si-

MALI LISTEK.

MILAN SKRIBINŠEK:

Domovina in vera.

Karol Schönherr.

Dunaj—Praga.

Nič ni zanimivejšega pri študiju igralske umetnosti in režije, kakor videti vzporeditev ene in iste drame na večih odrih, posebno če so ti odri na enaki umetniški stopnji.

Individualnost režiserjeva predvsem in potem ona igravec daje vsej vzporeditvi in posameznim osebam drame nek čisto poseben značaj, posebno barvo. To stiliziranje dram in posamičnih oseb nastane takorekoč brez volje režiserjev in igralcev. Njih narava, njih temperament, njih večja ali manjša inteligenca sili in hoče, da se vzporedi vsa drama in da se igrajo posamezne vloge te drame tako in ne drugače. Sedaj pa pride k temu načinu igranja, ki nastane takorekoč s a m o b s e b i, ker je motiviran v osebnosti imenovanih oseb še ono stilizovanje, ki izvira iz volje posameznih igralcev in najbolj občutno seveda iz volje režiserjeve.

Videl sem Schönherrjevo najnovejšo dramo „Domovina in vera“, to tragedijo ljudstva, kakor jo nazivlje sam, v dvojni vzporeditvi; najprvo na Dunaju v „Volkstheateru“ in dva dni nato v praškem „Narodnem divadlu“.

V tem slučaju je stvar tem zanimivejša, ker režiser in igralci niso bili le člani drugega gledališča, temveč celo ljudje čisto druge narodnosti; na eni strani Nemec, na drugi Čeh. To gotovo ni bilo brez vpliva na način režije in igranja, na dejstvo, da so češki režiser in njegovi igralci podprli bolj čustveno stran, med tem ko se je nemški ensemble oklepal bolj velike misli in simbolike, ki sta izraženi v drami.

Naj takoj začetkom svojega kritičnega razmotrivanja izrečem, da mi je praška vzporeditev ne le samo bolj ugajala, temveč napravila name tudi večji vtis, nego dunajski, kar je tem pomembnejše, če pomislimo, da nas sicer kakšna drama v drugi ali tretji nikdar tako ne prevzame kakor prvič, tudi če smo jo videli pozneje vzporedjeno na drugem odru in igrano od drugih enakovrednih igralcev.

Premišljeval sem o vzrokih tega različnega in tako presenetljivega vti-sa obeh vzporeditev. Mislim sem na vse to, kar sem povedal v uvodnih od-

stavkih, in mislim, da se ne motim, če trdim, da leži vzrok tega večjega vti-sa praške vzporeditve v pretežni večini v onem stiliziranju, ki je produkt volje režiserjeve.

Dunajska režija je namreč stilizovala preveč, to se pravi, oddaljila se je vse premnogo od narave in resničnosti. Ti nemški kmetje so se vse preveč zavedali velikosti ideje, ki preveča vso to tragedijo, njih pogled je bil obrnjen previsoko v sinje višave, da bi se bili mogli kot ljudje docela izživeti. Čustvena vsebina posameznih scen se je izgubila docela v simbolično konstruiranih situacijah. Igralci se niso smeli obnašati prosto, režija jim je omejila naravno kretanje in zato tudi njih čustva niso mogla pre-pričati, ker niso mogla s potrebno silo na dan.

Da je stiliziranje vedno nevarnejše in zahteva mnogo več umetniškega okusa in mere, nego verno posnemanje narave, temu je dokaz češka vzporeditev Schönherrjeve tragedije. Tudi tu je režija šla čez mejo, ker se je glede na značaj tragedije pač preveč oklepala naravne igre in naturalističnega nijansiranja; vendar pa vzporeditvi to pretiravanje ni bilo tako usodepolno, kakor ono dunajske vzporeditve. Pogrešali smo sicer ono občutje,

ki naj bi sicer ne dalo vedeti nastopajočim osebam tragedije, da nam pred-čudojejo lepo idejo, ki bi pa naj nam samim dala to občutiti; a vseeno je bil splošni vtis mogočnejši, to pa radi tega, ker je čustveno igranje, kakor hitro pretiravanje ne doseže smešnosti, najzanesljivejši pripomoček vplivati na občinstvo. Velika večina občinstva ne pogreša stila, dasi on, če je v vzporeditvi izražen, nanj vpliva, pač pa bo pogrešala vedno čustvenega igranja.

Ali zdi se mi, da ta večji vpliv praške vzporeditve ni le zasluga režiserjeva, temveč v veliki meri tudi zasluga posameznih igralcev. Najpomembnejše vloge so bile namreč v rokah igralcev, ki so, po mojem prvem vtisu sodeč, večji umetniki nego oni dunajskega odra, ki sem jih videl že večkrat v najrazličnejših dramah nastopati.

Jan Vavra, Karol Želensky in Marija Hübnerova, to je trojica, ki je s svojo naravno in čustveno igro pripomogla jako mnogo k uspehu tragedije.

Jan Vavra (Krištof Rott) me je presenetil takoj začetkom, v prizoru ko Rott čita biblijo. To tem bolj, ker je dunajski Rott čital dotične odstavke čisto monotonno, kakor da čita ne-

kaj, kar ga ne zanima in ne prevzema. Vavra pa nam je s svojim zdaj drhtečim, zdaj navdušenim glasom dal razumeti, kaj se godi pri tem čitanju v njegovi duši, verjeli smo mu, da je veren privrženec svoje vere in jasno nam je bilo, da bo končno tudi on javno pripoznal svoje versko prepričanje, ne glede na žrtve, ki bi jih to njegovo pripoznanje zahtevalo.

Marija Hübnerova je s svojo fino nijansirano igro in prepričevalno karakterizacijo ustvarila docela verjeten tip zveste kmečke žene in ljubeče matere.

Največ ustvarjajoče sile in umetniškega razumevanja je pa imel to pot priliko pokazati Karol Želensky, kar je tudi v polni meri storil. Predstavljal je starega Rotta. Ta igralec junaške postave, ki bi bil sicer po svoji zunanosti pač najmanj pripraven za kreacijo onemoglega starca, se je znal v kretanjih in glasu tako zelo pretvoriti, da je vplival izmed vseh oseb najbolj prepričevalno in verjetno. Stopicajoča hoja odrevenelih nog, sključeno hrbičasto, tresoč se glavo in stariško govorjenje, spremljano od težkega dihanja izmučenih in obrabljenih pljuč, vse to se je spajalo v celoto, ki nam je predstavljala nepozabljiv tip kmečkega starca.

cer to pot v večjem obsegu na poslopih in strojih in temu primerno tudi na vrednosti. Škodo so izvedenci cenili na 9290 K dočim je lastnik zahteval 17.000 K.

Otroci, ki so se tam okrog drčali po snegu, so zapazili ogenj in 12 letni Jože Pristov iz Erbe je šel Prešernove obvestiti o tem požaru. Prešerna takrat ni bilo doma, bil je kakor on trdi na Javorniku. Žena njegova se je te zlonovice tako prestrašila, da ji je prišlo slabo. Poslala je hčer za očetom in ji naročila, naj očetu nikar ne pove vsega. Oče se je res vrnil okrog 1. popoldne domov ter si šel ogledat požar; takrat je bilo že vse pri kraju. To pot je požar javil zastopniku zavarovalnice v Radovljici pisмено in sicer kot on trdi, zato, ker je zastopnik že pri prvem ognju njegovi hčeri naročil, naj se taki slučajji v bodoče pisмено naznanijo.

Sumljive sledi.

Ko so po končanem ognju preostale dele poslopja pregledali, se je našlo, da je bilo v podstrešju veliko ajdove slame, in — kar je najbolj čudno — da je gorelo v 7 presledkih od 3—6 metrov narazen pod trami, pod vsakim tramom pa kupček vžgane ajdovice. Jasno je bilo, da je bil ogenj namenoma zaneten, kar je tudi Prešeren sam trdil. Rekel je pa, da mu je škodo povzročil kateri njegovih sovražnikov, kojih ima temveč, ker ga imajo za edinega liberalca v dotičnem kraju. Tudi je mogoče, ker se zlasti po zimi radi tam okrog vlačijo. Glede prvega ognja dne 4. decembra pa je Prešeren mnenja, da mu ga je zanetil kateri njegovih iz službe odpuščenih delavcev. Pozneje je glede tega drugega požara imenoval več oseb, ki jih je imel na sumu podžiga. Preiskava pa v tem oziru ni mogla ničesar ugotoviti. V sobici drugega poslopja so tudi našli tako poležano slamo, da se da sklepiti, da je na nji pred požarom nekdo ležal. Ljudje so o vzrokih požara razno govorili, dokler ni sosed Pogačnik izrazil suma, da je

Prešeren sam zažgal svojo opekarno.

Ta Jože Pogačnik je imel od Prešerna nekaj denarja za izterjati. Kakor nekatere priče pripovedujejo, je Pogačnik po tem drugem požaru špekuliral, da postane on lastnik Prešernove posesti. Začelo se je namreč govoriti, da Prešeren gmotno slabo stoji in da ni gotovo, če mu bo „Slavija“ zavarovalnina za ta drugi požar izplačala. Ne da bi ga kdo klical, je Pogačnik šel sam k Kosmaču v Radovljico ter mu povedal vzroke svojega suma na Prešerna.

Težka obtožba.

Kar je Pogačnik napram Kosmaču kot zastopniku „Slavije“ izpovedal, se glasi kot težka obtožba za Prešerna. Med drugim je namreč izpovedal, da se je Prešeren že pri ognju dne 4. decembra čudno vedel. Nič se mu ni mudilo, da bi bil šel gasiti in ko sta šla proti goreči opekarni, je Prešeren, dasi ni mogel ne videti, ne vedeti kje gori, se izrazil, da gorita 2 špirovca. Tedaj je Prešeren Pogačniku tudi rekel, da ne sme o tem ognju (dne 4. decembra) nikomur nič povedati. In „če vidiš“ je še pristavil, „da gori, ne smeš gasiti, ker ima „Slavija“ dovolj milijonov odveč ter tako malenkost lahko plača.“ (Ko je 29. januarja drugič gorelo, Pogačnik res ni šel gasiti in tudi drugi ne.) Povedal je tudi še druge obtežilne okoliščine.

Zavarovalnica „Slavija“

je na podlagi teh izpovedb odklonila izplačilo odškodnine ter povzročila, da se je z zadevo začelo pečati državno pravdnitvo, ki je tiralo osumljenega Prešerna pred poroto.

Porotnemu sodišču je predsedoval dež. sod. nadsvetnik Kobler, državno pravdnitvo je zastopal dr. Pajnič, banko „Slavijo“ dr. Novak, obtoženca je zagovarjal dr. Ravnikar. Poleg požiga ga drž. pravdnik obtožuje tudi, da je v gozdu last kranjske stavbene družbe posekal več smrek.

Prešeren ni kriv.

Ko predsednik obtoženca vpraša, če se čuti krivega, izjavi odločno: Ne, jaz se ne čutim prav nič krivega! Zagovarja se, da ima mnogo političnih nasprotnikov, da je ajdovico, na katero obtožba polaga toliko važnost, moral spraviti v podstrešje opekarni, ker so bili doma vsi prostori prenapolnjeni z mrvo in slamo, tako da se je še mnogo slame uničilo, ker je zunanaj po hodnikih ležala. Tisto noč pred požarom je bil doma, zjutraj pa je šel z nekim zidarjem na Javornik, je torej iz tega popolnoma izključeno, da bi bil on mogel podneti ogenj.

Izmed 20 pretežno obtežilnih prič nastopa

Pogačnik kot glavna obtežilna priča.

Mož v bistvenem izpove, kot smo že zgorej omenili. Njegova izpovedba stoji v nekaterih točkah v nasprotju z izpovedbami drugih prič. Prešeren vprašan, če je to res kar priča trdi, se postavi tik pred Pogačnika ter mu odločno pove v obraz:

Vse si se zlagal!

Pogačnik se izgovarja na prisego, na kar mu Prešeren še enkrat ponovi: Jaz pa pravim, da je vse, kar si povedal, laž!

Posekane smreke.

Kar se tiče drugega dela obtožbe glede posekanih smrek v gozdu Kranjske industrijske družbe, se obtoženec zagovarja, da je bil v smislu pogodbe, ki jo je svojčas podobčina sklenila z lastnico, v dobri veri, da sme, ker imajo občani tamkaj svojo pašo in pravico do sadnega drevja, tudi kako drugo gozdno drevo posekati. Smreke sekajo tudi drugi sosed.

Tozadevno se je po zastopniku Kranjske stavbene družbe ugotovilo, da so res tudi drugi sosedji sekali smreke, da se je sporno vprašanje razmotrivalo že pri sodišču, da pa je konečno prišlo do poravnave.

Prekinjena razprava.

Dokazovanje je trajalo do 1. ure popoldne in se je prekinilo do pol 5. ure popoldne. Pri nadaljevalni razpravi sta se porotnikom stavili dve glavni vprašanji, eno glede požiga, drugi glede posekanih smrek.

Državni pravdnik dr. Pajnič

utemeljuje obtožbo na podlagi indicij, pravih dokazov — to sam prizna — nima.

Zastopnik banke „Slavije“ dr. Novak uvodom svojega govora naglašja, da je banka „Slavija“ eden najuglednejših in najmočnejših zavarovalnih zavodov ter da v tem slučaju ne nastopi kot tožnica, marveč da je po svojih določilih le primorana varovati interese vseh zavarovalcev. Za slučaj obsodbe navaja zahteve banke „Slavije“ in sicer: Za prvi požar že izplačano vsoto 180 K, za preiskovalne stroške 159 K, za požarno škodo 5320 K.

Zagovornik dr. Ravnikar

je ob splošni napetosti temeljito podiral zgradbo indicij. Zadoščitev ni tako strašna kot je obtožba opisuje. Prešeren sam ceni svoje premoženje na 53.000 K, sodni cenilci so le nepremičnine cenili nad 31.000 K temu nasproti stoji pasiva le na 23.000 K. — Povišanje zavarovalnine se je vršilo popolnoma pravilno, vsaj ga je zastopnik „Slavije“ sam za to vnel, ker takrat še stroji niso bili zavarovani. — Pogačnika kot glavno pričo je drž. pravdnik sam označil kot nekega policaja, ki kljub vsem nekontroliranim izpovedbam glavnega ni mogel dokazati, da bi bil Prešeren zanetil ogenj. — In tako je šlo od točke do točke dalje, dokler ni bila cela stavba indicij porušena. Ves zagovor je bil tako stvaren in s takimi protidokazi v prilog obtoženci podprt, da mu niti sicer znan kot jako strogi državni pravdnik ni mogel priti do živoga.

Kriv ali nekriv?

To vprašanje je šumelo po dvorani med časom, ko so se porotniki podali k posvetovanju. Večina je bila na strani obtoženca.

Ni kriv!

Po polurnem posvetovanju se porotniki povrnejo v dvorano. Vse je s skrajno napetostjo pričakovalo, kaj bo razglasil prvomestnik. In ta je razglasil tako: Prvo glavno vprašanje glede hudodelstva požiga: ni kriv, in sicer z 9 glasovi. Drugo glavno vprašanje glede prestopka proti tuji lastnini: ni kriv, in sicer z 8 glasovi.

Na podlagi tega izreka predsednik porotnega sodišča razglasi razsodbo, da se

Janez Prešeren

lastnik opekarni na Bregu oprosti od obeh točk obtožbe. Občinstvo je to razsodbo z očitnim zadovoljstvom vzelo na znanje. Razprava se je končala ob pol 8. uri zvečer.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Volilno gibanje v Trstu.

Trst, 2. junija. (Izv. brz. „Jutru“). Danes zvečer ob 7. uri se je vršil pri Sv. Jakobu v Trstu pod milim nebom velikanski shod slovenskih tržaških volilcev. Navdušenje nepopisno. Govorili so prof. Mandić, Škerjanc in dr. Rybař.

Stavka v „Stabilimento tecnico“.

Trst, 2. junija. (Izv. brz. „Jutru“). Jutri se prične v „Stabilimento tecnico“ normalno delo. Socijalisti so umaknili svoje zahteve v znak protesta proti sklepu upravnega sveta, ki je hotelo izključiti vse delavce.

Cesarjeva bolezen.

Budimpešta, 2. junija. Oficialni ogrski list „Pesti Naplo“ se peča danes v posebnih izdaji s cesarjevo boleznijo. V svojih poročilih izjavlja, da so vse vesti, da namerava cesar regentstvo prepustiti prestolonasledniku Francu Ferdinandu že radi tega popolnoma neresnična, ker ogrsko-državno pravo ne pozna regentstva. Goto-vo je le to, da bo cesar prestolona-

sledniku prepustil odločitev le v onih vprašanjih, v katerih njegovo osebno sodelovanje ni neobhodno potrebno in se tozadevna funkcijska nadomestitev ne smatra kot prelom državnega prava.

Naslednik umorjenega Achima.

Budimpešta, 2. junija. Pri današnji državnozborski nadomestni volitvi v volilnem okraju Bekes-Czaba je bil mesto umorjenega poslanca Achima, voditelja ogrske kmečke stranke, izvoljen pristaš stranke, bivši notranji minister Kristoffy. Pri volitvah je prišlo med policijo in žendamerijo do jako ostrega spopada. Policija ni hotela pustiti nekaterih volilcev Khue-nove stranke na volišče, vsled česar je hotelo orožništvo napraviti red. Radi tega je prišlo med policijo in orožniki do ostrega spopada, v katerem sta bila ranjena dva policaja.

Moravski klerikalci proti prof. Masaryku.

olomuc, 2. junija. Češki klerikalci na Moravskem so sklenili, da bodo v okraju, kjer kandidira znani prof. Masaryk, podpirali njegovega protikandidata nemškega socialista centralista. Kakor znano, češki socialisti Masaryku niso hoteli postaviti protikandidata.

Zaroka prestolonaslednika Aleksandra.

Belgrad, 2. junija. Zaroka srbskega prestolonaslednika Aleksandra s hčerko ruskega velikega kneza Petra Konstantinoviča, Tatjana Petrovna se vrši meseca septembra. Nevesta bo izročila svojemu ženinu kot dar 3 milijone rubljev. Prestolonaslednik Aleksander dobi od Srbije letno apanažo v znesku 60.000 dinarjev, od ruske vplede pa letno podporo v znesku 60.000 rubljev.

Kolera v Gradcu.

Gradec, 2. junija. Na kolero obolela Leppinger se nahaja v jako kritičnem položaju. Zdravniki so že popolnoma obupali nad njenim zdravjem. Kakor je došlo semkaj poročilo iz Benetk, so tamkaj konstatirali že 117 slučajev kolere.

Dvboj.

Novi Sad, 2. junija. Danes se je vršil med članoma srbskega narodnega cerkvenega sabora samostalcem Miladinovičem in radikalcem Piličem dvboj radi neke debate na kongresu. Piliču so bile pri dvboju prerezane na desni roki žile, vsled česar je postal nesposoben za nadaljnji boj. Miladinovič je bil na glavi in na nosu samo lahko ranjen. Dvbojevalca sta se razšla prijateljsko.

Lastnik in glavni urednik Milan Plut.
Odgovorni urednik dr. Ivan Lah.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi.

Blagajničarka za modno trgovino, ne izpod 25 let stara, se išče. Nastop takoj. Ponudbe na pošti predal 38, Ljubljana. 307 51

Krojaški pomočnik vajen dela za trgovino dobi dober zaslužek. Ponudbe pod „Krojač 500“ na upravo „Jutra“. 161

Pouk nemškega, francoskega, italijanskega jezika se vrši v polnem času v hotelu „Malič“ šte. 41. Mesečni honorar K 250. 166/2—1

Gostilna z vso pripravo se takoj odda v najem, ali na račun proti kavcijo. Istotam se tudi odda soba s kuhinjo. Več pove A. Bock lastnik Selenbugova ulica. 163/2—1

Solnčniki, radi velikanske zaloge po vsaki poljubni ceni. Vidmar, Pred Škofijo 10. 233/10—1

Mesečna soba lepa prazna se takoj odda. Vegova ulica 8. W. Lukež. 167/2—1

Panorama se prodaja. Kje pove upravništvo „Jutra“. 168/2—2

Mesečna soba se išče za 1. julij t.l. Ponudbe s ceno na „Prvo anončno pisarno“ pod pod „1. julij“. 311/3—1

V restavraciji Matjan „Katoliški dom“ se sprejemajo abonente na obed in večerjo. Dobra domača kuhinja. Vedno sveže „Reinighausovo“ marčno pivo in pristna vina. Cene solidne. Postrežba točna. 312/2—1

Gospodlona, večja stenografije in stroje-pisja želi primerne službe. Gre tudi izven Ljubljane. Ponudbe pod „Ljubljancanka“ na „Prvo anončno pisarno“. 310/3—1

Šivilja za trgovino se takoj sprejme. Naslov pove „Prva anončna pisarna“. 313/3—1

Kovač star 26 let, z vojaško podkovsko izkušnjo, večje živinodržavnosti ter slovenskega nemškega in italijanskega jezika želi stalne službe kot hišni kovač ali poslovođa. 310/3—1

Danes

v restavraciji „Črni orol“, Gosposka ulica 3.

duet na citre.

Vabilo na

KONCERT

Slov. Filharmonije

na Binkoštni ponedeljek ob vsakem vremenu v restavraciji „Bellevue“. Pričetek ob 3. popol. Brez vstopnine. Vsako nedeljo je tamburanje.

Kupujte „JUTRO“.

Izvod samo 6 vinarjev.

HIŠA v Ljubljani

na Martinovi cesti, pripravna za vsako obrt, z lepim vrtom in sadnim drevjem se iz proste roke

proda.

Pogoji ugodni. — Naslov pove „Prva anončna pisarna“, Františkanska ul. 8.

Trgovina

že več let obstoječa, dobro obiskana, poleg farne cerkve, se radi družinskih razmer

takoj odda v najem, na račun ali event. prodaja.

Ponudbe pod „C. S.“ na upravništvo „Jutra“.

Na prejšnjem dirkališču v Lattermannovem drevoredu se nahaja samo še v soboto, v nedeljo in v ponedeljek !!!

sudanska četa

Predstave se vrše od 3. ure popoldan do temne noči. — Sedeži 40 vin. Stojišča 20 vin.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

Jamstveni zakladi znašajo nad 392 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

	meseca maja 1911	od januarja 1911
Vložilo se je ponudb	2113	10.585
za zavarovano vsoto	K 17.817.417-66	K 85.548.743-99
Izgotovljenih pol je bilo	1830	9193
za zavarovano vsoto	K 15.357.009-35	K 73.998.065-88
Naznanjene škode znašajo	K 1.001.164-16	K 4.355.226-30

Sim. Praprotnik

stavbeni in pohištveni

mizar

v Ljubljani, Jenova ulica 7

priporoča p. n. odjemalcem (posebno še onim v južnejših krajih) svojo veliko zalogo vsakovrstnih

.: omar za led .:

v poljubnih velikostih za pivovarne, restavracije, trgovine, delikatesne trgovine itd.

Cene najnižje, postrežba točna.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Otvoritev vrta.

V soboto dne 3. junija t. l. se vrši v restavraciji pri „Rimljanu“

Rimska cesta šte. 4.

otvoritev popolnoma preurejenega in povečanega vrta in dveh novih salonov s koncertom „Slov. Filharmonije“

Začetek ob 7. uri zvečer.

Vstop prost.

Za prijazen obisk se priporoča

Valentin Mrak, restavrator.

Na binkošno nedeljo in ponedeljek dne 4. in 5. junija ob 5. popoldne
se vzdigne (ob ugodnem vremenu)

avijatik ALBERT LETTIS

s svojim monoplanom „Bleriot“, tipa „Polet čez Rokavski preliv“ na vojaškem vežbališču pri Fužinah v zrak. — Vstopnice se prodajajo v vseh ljubljanskih trafikah po sledečih cenah:
Passe par tout 4 K; I. prostor 2 K; II. prostor 1 K; sedeži posebej, še 1 K.

Sodavičarska obrt

na Kranjskem se proda pod zelo ugodnimi pogoji.

Vpraša se pri načelniku sodavičarjev
G. Boltetu, Rimska cesta 17.

Največja zaloga čevljev

domačega in tujega izdelka.

Milan Škerl,
Ljubljana,

Šolski drevored števil. 8.

Cene zmerne. — Postrežba točna.

Tovarna kemičnih izdelkov
Golob & Ko., Ljubljana-Vič

prilporeča
svoje izdelke „Ilirija“ in „Praxin“ kremo, dalje
Ciril in Metodovo vazelino in čistilo za kovine,
Ilirija parketno voščilo in kolomaz garantirano
prost vseh obtežljivih snovi, narejen po belgijskem
načinu. — Zahtevajte odločno v vseh
trgovinah te domače izdelke.

Kunc-ove obleke

so nedosežne glede oblike,
izvršitve in cene.

Ljubljana, Dvorni trg 3.

Telefon št. 291.

Gg. botrom in botricam priporočam svoja birmanska darila.

Nikelnasta moška ura z verižico od . . .	K 4-50	naprej.
Prava srebrna moška ura z verižico od . . .	K 9-70	"
14 karatna zlata moška ura z verižico od . . .	K 44-—	"
Nikelnasta damska ura z verižico od . . .	K 8-50	"
Prava srebrna damska ura z verižico od . . .	K 9-50	"
14 kar. zlata damska ura z verižico od . . .	K 20-—	"
Uhani zlato na srebro	K 1-80	"
14 kar. zlati uhani	K 4-50	"

Največja in naj-solidejša trdka **H. Suttner** Mestni trg (na-sproti rotovžu). Sv. Petra cesta 8.

Lastna tovarna ur v Švicl. Tovarniška znamka „Iko“

Cene brez konkurence!

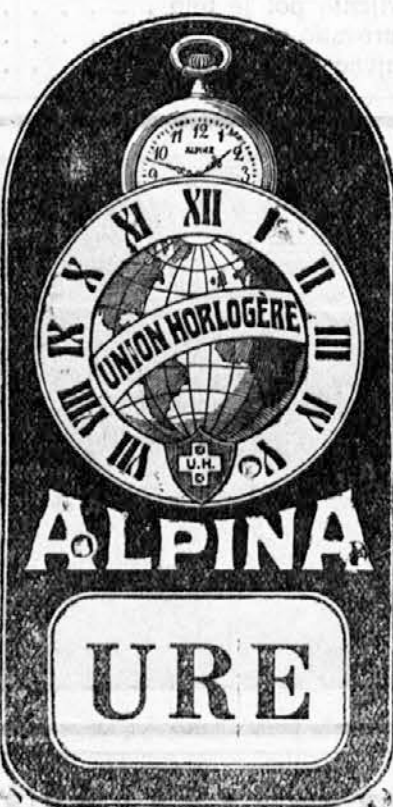
Slovenci, pozor
pri nakupovanju vencev!

FR. IGLIČ

Ljubljana, Mestni trg 11
priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
hitro in točno.

Lepa birmans-
ska darila. -

Priznana največja resnično domača
- že 25 let obstoječa trdka. -

Pozor! Zaradi velike zalogo po znižanih cenah.

Srebrne ure za dame K 7-—, za
dečke K 8-—, nikelnaste ure K 4-—,
zlate ure K 22-—.

Velikanska izbira vse novosti, srebrne
in zlate verižice, uhani, prstani, z bri-
ljanti in dragimi kamni Collic, tudi po
znižanih cenah. — Za vsako uro pis-
meno jamstvo. — Ceniki s koledarjem
tudi po pošti prosto.

Fr. Čuden, urar in trgovec
samo nasproti Frančiškanske cerkve.

Obleke za gospode

najnovjšega kroja prodaja po lastni ceni zaradi po-
manjkanja prostora kakor tudi najnovjšo

konfekcijo za dame in
deklice. —

A. LUKIČ Ljubljana, Pred škofijo
števil. 19.

Solidna postrežba!

Nizke cene!

Ivan Jax in sin

v Ljubljani, Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

voznih koles.

Šivalni stroji za rodbino in obrt.

Brez plačni urzi za vezenje v hiši.

: Pisalni stroji „ADLER“ :

Zaradi minule sezije

so cene

oblek za gospode, dame,
dečke in deklice

veliko znižane.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5.

Del. glavica:
K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad:
K 610.000.

Stritarjeva ulica števil. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Šelenburgova ulica števil. 7 (nasproti glavni pošti).

Kupuje in prodaja:

vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pisma,
prioritete, delnice, sreške itd. — Valute in devize. —
Predupisi na vrednostne papirje in blago ležeče v
javnih skladiščih.

Promese k vsem žrebanjem.

Centrala v Trstu.

Vloge na knjižice

od dneva vložitve 4 1/2 % do dneva dviga.
Rentni davek plačuje banka iz svojega.
Na tekoči in žiro račun po dogovoru.
Živahna zveza z Ameriko.

Akreditivi.

Menjalnica.

Eskomptuje

menice, devize in fakture — Zavarovanje vrednostnih
papirjev proti kurzni izgubi. — Revizija žrebanja
srečk itd. brezplačno. — Stavbni krediti. — Rembours-
krediti. — Borna naročila.

Inkaso.

Filijalka v Opatiji.

Delniška glavica K 6.000.000

Rezervni fond okoli K 300.000